

Raadplegingsverslag

van de Algemene Directie Energie van de FOD Economie over een voorgesteld traject voor een geleidelijke vermindering, vanaf 2023, van de te respecteren CO₂-emissiegrenswaarden in het kader van het Belgische CRM

19 september 2022

1 Introductie

Op 1 juni 2022 heeft de AD Energie van de FOD Economie, KMO, Middenstand en Energie een openbare raadpleging gehouden over de trajecten voor de geleidelijke vermindering, vanaf 2023, van de CO₂-emissiegrenswaarden die in het kader van het Belgische capaciteitsremuneratiemechanisme (CRM) moeten worden gerespecteerd. In totaal werden 7 bijdragen ontvangen, waarvan er twee vertrouwelijk zijn.

2 Samenvatting van de bijdragen

2.1 Overzicht

Parameters/aangevoerde argumenten	Centrica	Zandvliet	Febeg	Bram Claeys	Bond Beter Leefmilieu , Inter- Environnement Wallonie en Greenpeace België	Vertrouwelijk 1	Vertrouwelijk 2
Traject 1		X	X	X	X	X	X
Traject 2		X	X	X	X	X	X
Traject 3		X	X	X	X	X	X
Traject 4	V	X	X	X	X	X	X
Traject 5	X	V	X	X	X	X	X / V
Hele energiesector en niet op individueel niveau		V	V			V	V
Decarbonisatiemechanisme bestaat al via de ETS		V	V			V	V
Traject op Europees niveau en niet op Belgisch niveau		V	V			V	V
Negatief effect op SoS		V	V			V	V
Gebrek aan zichtbaarheid op toekomstige technologische ontwikkelingen		V	V			V	V
Herinvoering van de jaarlijkse emissiegrens			V			V	V
Tegen 2035 koolstofneutraliteit bereiken				V	V		

Tabel 1 : Overzicht van de bijdragen die zijn ontvangen tijdens de openbare raadpleging over de trajecten voor geleidelijke vermindering vanaf 2023 van de CO₂-emissiegrenswaarden die in het kader van het Belgische CRM moeten worden gehaald.

Onderschrift: V = overeenstemming, X = geen overeenstemming

2.2 Centrica Business Solutions (CBS)

Centrica is voorstander van traject 4, dat geen rekening houdt met de bedrijfsuren van een eenheid. Centrica is van mening dat dit traject de deelname van bepaalde thermische eenheden (met name dieseleenheden) aan het CRM eenduidiger zou maken. Centrica is er voorstander van om de flexibiliteit die deze eenheden bieden, te vervangen door nieuwe flexibiliteit die wordt geboden door toekomstige technologieën met lagere emissies.

2.2.1 Antwoord van de AD Energie

Traject 4 werd door de AD Energie aanbevolen als het meest ambitieuze traject dat werd bestudeerd, maar ook het meest coherente met de Europese taxonomie. De onlangs gestarte aanbesteding ¹ over het te volgen traject zal de mogelijkheid om dit traject – alsook de andere in de raadpleging genoemde trajecten - op het CRM toe te passen nader onderzoeken en vergelijken.

2.3 Zandvliet Power N.V.

Zandvliet schaart zich niet achter een van de vier voorgestelde trajecten die volgens hen de SoS in gevaar zouden brengen en zouden leiden tot de invoer van elektriciteit met een hogere CO₂-voetafdruk. Traject 3 en 4 zouden leiden tot een te snelle uitfasering van bestaande gasgestookte centrales en traject 1 en 2 zouden respectievelijk onrealistisch en onaanvaardbaar zijn. Ten slotte zijn zij van mening dat traject 5 verder moet worden bestudeerd.

Zandvliet is het ermee eens dat moet worden toegewerkt naar een koolstofarm energiesysteem met realistische doelstellingen, rekening houdend met de context van de onderling verbonden Europese energiemarkt.

Volgens Zandvliet gaan de voorgestelde trajecten voorbij aan het feit dat andere emissieveroorzakende sectoren hun emissies wellicht kosteneffectiever kunnen verminderen dan de energiesector. Volgens hen zouden de CO₂-prijs en het ETS-systeem passende stimulansen bieden voor een koolstofarme overgang.

Zandvliet wijst er ook op dat, gezien de koppeling van de Europese markten, reductietrajecten op Belgische schaal zouden leiden tot oneerlijke concurrentievoorwaarden en een nadeel voor Belgische eenheden op de Europese markt.

Zij presenteren ook een studie ² in Nederland waaruit blijkt dat een verplicht gebruik van CCS, groen gas of H₂ de marginale kosten aanzienlijk zou verhogen, waardoor de bedrijfsuren aanzienlijk zouden dalen en de "missing money" zou toenemen. Dit zou leiden tot meer invoer van elektriciteit die grijzer zou kunnen zijn en de facto zou leiden tot een toename van de CO₂-uitstoot op Europees niveau.

Gezien de doorlooptijden van de investeringen (beslissing, vergunning en voorbereiding) en de investeringstermijnen, is een zekere mate van zekerheid over de CO₂-drempels nodig (met inbegrip van het CRM om deze investeringen terug te verdienen). Een "plateau"-profiel beantwoordt gedeeltelijk aan deze behoefte.

Volgens Zandvliet moet de energiesector als een geheel worden beschouwd en mogen geen grote reducties op individueel niveau worden geëist. Ten slotte is het grootschalige gebruik van waterstof voor energieproductie niet te verwachten vóór 2035-2040, is het regelgevingskader voor het gebruik van biomethaan in Europa onduidelijk en inconsistent, en maken de technische beperkingen van de huidige CCS-technologie de installatie ervan in een moderne elektriciteitscentrale niet mogelijk.

¹<https://enot.publicprocurement.be/enot-war/preViewNotice.do?noticeId=455263>

² [CO₂-vrije flexibiliteitsopties voor het Nederlandse elektriciteitssysteem - Aurora Energy Research \(auroraer.com\)](#)

2.3.1 Antwoord van de AD Energie

De AD Energie neemt nota van de belangstelling van Zandvliet voor traject 5. Traject 5 zal worden onderzocht in het kader van de door de AD Energie uitgeschreven openbare aanbesteding om het traject vast te stellen dat het best beantwoordt aan de verwachtingen van de belanghebbenden en waarmee de doelstelling van koolstofneutraliteit tegen 2050 kan worden bereikt.

De AD Energie constateert ook een sterkere afwijzing van de eerste twee trajecten, hoewel het profiel van traject 2 gedeeltelijk lijkt te voldoen aan de verwachtingen van Zandvliet, aangezien het plateauformaat stabiel zou zijn over elke periode en de productiespelers in staat zou stellen hun technologieën aan te passen aan de technologische vooruitgang. Het is echter de timing van de vaststelling van de drempels en een vermeende vroege toepassing van deze drempels die problematisch zouden zijn.

In de door de AD Energie uitgeschreven aanbesteding zal rekening worden gehouden met de door Zandvliet aangehaalde Nederlandse studie en er zal worden nagegaan of deze relevant is in de Belgische energiecontext. In de aanbesteding zal eveneens rekening worden gehouden met de recente gebeurtenissen in verband met de energiecrisis (veroudering van het Franse nucleaire park, de oorlog tussen Rusland en Oekraïne, enz.

2.4 Federatie van Belgische Elektriciteits- en Gasbedrijven (Febeg)

Febeg betreft de korte tijd die is uitgetrokken om op deze openbare raadpleging te reageren. Febeg is bereid verder te discussiëren en na te denken over alternatieve trajecten die gericht zijn op: SoS, eerlijke voorwaarden voor EOM en CRM en economische efficiëntie vanuit maatschappelijk oogpunt.

De voorgestelde trajecten zullen vroeg (trajecten 3 en 4) of laat (trajecten 1 en 2) een negatief effect hebben op de bevoorradingszekerheid doordat bestaande gascentrales op korte termijn worden uitgesloten. Volgens de Febeg zal het opleggen van strengere emissiegrenswaarden aan Belgische centrales in een gekoppelde Europese elektriciteitsmarkt het gelijke speelveld verstoren vanwege de indirecte kostenverhoging voor Belgische centrales. Volgens Febeg zijn de voorgestelde trajecten niet realistisch en dreigen zij sommige bestaande eenheden en nieuwe projecten uit te sluiten van deelname aan het CRM. Door het gebrek aan zicht op toekomstige technologische ontwikkelingen en de beschikbaarheid van de nodige infrastructuur kan de haalbaarheid van investeringen voor het koolstofvrij maken van een eenheid niet worden bestudeerd. Een technisch-economische beoordeling van een investering vereist zicht op de volgende punten:

- beschikbaarheid van koolstofvrije waterstof in voldoende hoeveelheden tegen een concurrerende prijs;
- beschikbaarheid van de technologie om gasbranders om te bouwen tot waterstof, alsmede een positief business plan voor een dergelijke investering;
- beschikbaarheid van voldoende biomethaan tegen een concurrerende prijs (ook voor de energiesector);
- beschikbaarheid van de netwerkinfrastructuur die nodig is om waterstof, biomethaan of koolstofarme CO₂ tegen een concurrerende prijs te vervoeren;
- beschikbaarheid van opties voor CO₂-afvang tegen een concurrerende prijs.

Volgens Febeg is het regelgevingskader voor het gebruik van biomethaan in Europa nog niet duidelijk genoeg en is CCS niet altijd economisch geschikt voor bestaande eenheden gezien hun resterende levensduur.

Febeg beveelt in een eerste fase aan de specifieke emissiedrempel op 550 g CO₂/kWh te handhaven en de jaarlijkse emissiedrempel opnieuw in te voeren om te vermijden dat flexibele capaciteiten te vroeg van het CRM worden uitgesloten. Febeg beveelt aan om in een tweede fase de gevolgen van het overwogen traject voor de bevoorradingszekerheid te bestuderen en in het bijzonder de mogelijke gevolgen voor bestaande gasgestookte centrales die in het komende decennium nog een waardevolle bijdrage kunnen leveren als flexibele eenheden. Volgens Febeg is de flexibiliteit van bestaande gasgestookte centrales een waardevolle back-up om de fluctuaties van hernieuwbare energiebronnen te compenseren. Febeg beveelt ook een stapsgewijze aanpak aan in plaats van een zuiver lineaire aanpak, uitgaande van de grens van 550 g CO₂/kWh. Het niveau van de stappen moet zorgvuldig worden afgestemd en zo nodig worden aangepast aan de technologische en infrastructurele ontwikkelingen en de beschikbaarheid van fuel.

Volgens Febeg zou het niet eerlijk zijn om de elektriciteitssector strikte CO₂-reducties op te leggen wanneer er nog geen wereldwijde strategische oefening is geweest om prioriteiten voor het koolstofvrij maken vast te stellen.

Febeg benadrukt de noodzaak om een stabiel regelgevend kader voor CRM in stand te houden om een stabiel investeringsklimaat te waarborgen.

2.4.1 Antwoord van de AD Energie

De AD Energie neemt nota van de bezorgdheid van Febeg over de verschillende voorgestelde trajecten. De AD Energie is zich bewust van de uitdagingen die de verschillende trajecten met zich meebrengen. Naar aanleiding van de reacties van de verschillende marktdeelnemers op de raadpleging heeft de AD Energie een aanbesteding uitgeschreven waarin met name de 4 in de raadpleging gedefinieerde trajecten en het vijfde traject worden onderzocht.

De AD Energie wenst te wijzen op 3 aandachtspunten in de door Febeg geuite bezorgdheid:

- Bij de door de AD Energie uitgeschreven aanbesteding zal vooral worden nagegaan of het gekozen traject voldoet aan de eisen van DG Concurrentie en zal de overeenstemming met de CEEAG worden onderzocht.
- Capaciteiten die in de prekwificatie van 2021 zijn geselecteerd, zullen niet aan deze trajecten worden onderworpen, hoewel in de raadplegingstekst wordt herinnerd aan de verbintenis die inherent is aan de CRM-deelname om te zorgen voor decarbonisatie van de deelnemende capaciteiten.
- Ten slotte blijven de in traject 4 genoemde ambities minder restrictief dan de limiet die Frankrijk in zijn aanbesteding 2023-2029 heeft vastgesteld, zoals vermeld in de bespreking van de raadplegingstekst in deel 3, §2. De bezorgdheid over een mogelijke ongelijke behandeling van Belgische en buitenlandse centrales is niet consequent, aangezien de tweede grootste leverancier van buitenlandse capaciteit in België Frankrijk blijft in 2021³, dat dus nog restrictievere voorwaarden zou toepassen dan die welke door de AD Energie worden voorgesteld.

De AD Energie neemt ook nota van de voorkeur van Febeg voor een plateau-traject zoals omschreven in de trajecten 2 en 3 in plaats van een lineaire degressie van de emissiedrempels.

2.5 Bram Claeys

Volgens Bram Claeys kan de elektriciteitssector in 2035 klimaatneutraal zijn. Hij baseert dit op een studie⁴ die Ember op 22 juni 2022 heeft uitgevoerd en waarin de goedkoopste routes naar een schoon energiesysteem in Europa worden verkend, dat verenigbaar is met de klimaatdoelstellingen van het akkoord van Parijs (-1,5°C). Volgens deze studie bestaat er een risico van overinvestering in gasgestookte capaciteit die in de toekomst onnodig zou zijn. Volgens Bram Claeys zijn de voorgestelde trajecten ontoereikend. Hij stelt een traject voor met een meer ambitieuze vermindering tussen 2026 en 2035 om in 2039 neutraliteit te bereiken.

2.5.1 Antwoord van de AD Energie

De AD Energie heeft nota genomen van het door B. Claeys beschreven traject op basis van de prognoses van de onafhankelijke denktank Ember. Het voorgestelde traject impliceert een abruptere en snellere overgang dan die van traject 4 van de AD Energie. De AD Energie is van mening dat een te abrupte overgang negatieve gevolgen kan hebben voor de concurrentie door een te snelle verschuiving van de merit order ten opzichte van naburige exporterende landen. De drie door Ember genoemde trajecten impliceren de deelname van alle EU-lidstaten. De door de AD Energie uitgeschreven aanbesteding zal erop gericht zijn na te gaan of de door Ember gedefinieerde trajecten met een internationale dimensie kunnen worden omgezet naar het Belgische CRM. Het CRM als afstemmingsmechanisme op nationale schaal moet immers in eerste instantie rekening houden met het Belgische energielandschap en zich afstemmen op de vooruitgang van naburige exporterende landen die ook aan het CRM kunnen

³ <https://economie.fgov.be/nl/publicaties/energy-key-data-juli-2022>

⁴ [New Generation | Clean Power Europe 2035 | Ember \(ember-climate.org\)](#)

deelnemen. De AD Energie heeft daarom een aanbesteding uitgeschreven om het beste traject te bepalen, rekening houdend met de reacties van de marktdeelnemers en de resultaten van een kosten-batenanalyse in het bijzonder. Bij de vaststelling van het te volgen traject zal rekening worden gehouden met ambitieuzere prognoses zoals die van Ember, maar ook met die van andere actoren die een ambitieuzer decarbonisatietraject wensen.

2.6 Greenpeace, Inter-Environnement Wallonie en Bond Beter Leefmilieu

Volgens Greenpeace, IEW en Bond Beter Leefmilieu moet de elektriciteitsproductie van vanaf 2035 koolstofneutraal zijn. Zij stellen voor een eenheid die niet aan de emissiegrenswaarden voldoet uit te sluiten van een veilingronde en stellen verdere sancties voor, zoals een boete of een beperking van de bedrijfsuren. Volgens hen moet steun voor nieuwe fossiele capaciteit worden vermeden omdat een vermindering van de emissies van bestaande eenheden door de overgang naar groene brandstoffen of CCS-technologieën de afhankelijkheid van fossiele brandstoffen in stand zou houden. Het gebruik van waterstof om elektriciteit op te wekken is volgens hen niet de meest efficiënte technologie. De hoeveelheid duurzaam beschikbaar biogas is overigens beperkt. Ten slotte stellen zij dat er voor CCS geen plaats is in de Europese elektriciteitssector. CCS zou namelijk te complex zijn om uit te voeren en duurder dan de overgang naar niet-fossiele brandstoffen. Bovendien zou de toepassing van CCS de in de reactie van Greenpeace, IEW en Bond Beter Leefmilieu aanbevolen uitstap uit alle fossiele brandstoffen vertragen.

2.6.1 Antwoord van de AD Energie

De AD Energie neemt nota van het standpunt van Greenpeace, IEW en Bond Beter Leefmilieu over de verschillende voorgestelde trajecten. Allereerst wordt er werk gemaakt van sancties voor capaciteitshouders die de voorwaarden van het CRM niet in acht nemen maar deze sanctieaspecten zijn niet het onderwerp van deze raadpleging en van dit raadplegingsverslag.

De verschillende trajecten impliceren een geleidelijke verschuiving naar koolstofarme energie, zonder dat met name gasinstallaties plotseling worden uitgesloten. De vragen in verband met het gebruik van waterstof en groen gas voor elektriciteitsproductie zijn niettemin relevant en de AD Energie sluit geen enkel alternatief uit dat momenteel wordt voorgesteld voor het koolstofvrij maken van de energiesector. Wat betreft de toegevoegde waarde van waterstof in de energiesector in vergelijking met een uitsluitend elektrisch energiepark : hoewel de omschakeling van elektrisch naar waterstof intuïtief niet rendabel lijkt, heeft de AD Energie in zijn trajecten rekening gehouden met de sectoren waar volledig elektrische energie niet toepasbaar zou zijn. Bovendien maakt de diversificatie van de energiebronnen het ook mogelijk een zekere flexibiliteit te behouden, met name wat de opslag betreft, en vergemakkelijkt zij de omschakeling van bepaalde bestaande infrastructures. Ook het voorbehoud van Greenpeace, IEW en Bond Beter Leefmilieu ten aanzien van CCS-technologieën is in hun antwoord onvoldoende gemotiveerd. De AD Energie wil ook wijzen op de lage percentages klassieke fossiele brandstoffen in zijn trajecten. In de recente aanbesteding van de AD Energie zal rekening worden gehouden met de ambitieuzere trajecten die in de reacties op de raadpleging zijn voorgesteld. Er zij echter op gewezen dat het hier gaat om een compositiewerk met de bezorgde marktdeelnemers.

2.7 Vertrouwelijke marktspeler 1

Zij herinneren eraan dat de hoofddoelstelling van het CRM erin bestaat de bevoorradingszekerheid tegen de laagste kosten te waarborgen; er bestaan andere mechanismen om de actoren aan te moedigen hun CO₂-emissies te verminderen, namelijk de CO₂-prijs (EU ETS).

Volgens hen zullen flexibele gasgestookte centrales nog steeds een sleutelrol spelen in de overgang naar nul CO₂-uitstoot in 2050.

Een te snelle vermindering van de specifieke CO₂-emissiedrempel zal een negatief effect hebben op de bevoorradingszekerheid in België, aangezien met de voorgestelde trajecten verscheidene GW aan bestaande gascapaciteit zullen worden uitgesloten van het CRM vanaf de periode 2028-2030 (trajecten 3-4) of 2032-2034 (trajecten 1-2).

Het CRM zou zijn technologieneutraliteit verliezen door een aantal eenheden en technologieën uit te sluiten.

Volgens hen is in dit stadium de beschikbaarheid van groene/koolstofarme gassen op korte/middellange termijn niet gegarandeerd. Wat biomethaanbronnen betreft, wordt in de voorgestelde trajecten geen rekening gehouden met de concurrentie tussen industrie, vervoer, verwarming en elektriciteitsproductie.

Wat waterstof betreft, worden verschillende punten naar voren gebracht: i) het ontbreken van de nodige infrastructuur, ii) het zeer beperkte volume H₂ dat de bestaande thermische centrales in hun huidige configuratie kunnen verbranden, iii) de hoge kosten zonder een bestaand investeringskader en iii) een noodzakelijke prioritering van het industriële gebruik.

Volgens hen zijn de beperkingen van een CO₂-afvanginstallatie talrijk: de kosten van de installatie, de beschikbare ruimte op de locatie, het ontbreken van een nationaal CO₂-transportnetwerk en opslaglocaties, de aanzienlijke verslechtering van de efficiëntie van de installaties en de negatieve gevolgen voor de flexibiliteit van de GT's. Deze beperkingen belemmeren de toepassing van CCS op korte/middellange termijn: CCS is dus niet kosteneffectief voor oudere installaties die in het komende decennium geleidelijk het einde van hun levensduur zullen bereiken.

Volgens hen moet ook worden gezorgd voor een stabiel investeringsklimaat, gezien de economische cyclus van 4-5 jaar van deze investeringen.

De voorgestelde trajecten zouden een ongelijk speelveld creëren tussen gasgestookte centrales in heel Europa en hun "missing money" vergroten naarmate hun positie in de merit order verslechtert.

Zij bevelen een specifieke CO₂-emissiegrenswaarde aan overeenkomstig de EU-regelgeving (550 gCO₂/kWh) tot ten minste 2030 en een herinvoering van de jaarlijkse emissiegrenswaarde zodat eenheden met weinig bedrijfsuren op de markt kunnen blijven.

Een vermindering van de specifieke emissies zou in het volgende decennium kunnen worden overwogen, maar daarbij zou rekening moeten worden gehouden met "technologische" en infrastructurele ontwikkelingen en er zou een niveau moeten blijven behouden waarop alle STEG-centrales nog tot ten minste 2036 kunnen deelnemen om aan de SoS bij te dragen. Daarom is het van essentieel belang dat er een verdere analyse wordt uitgevoerd.

2.7.1 Antwoord van de AD Energie

De AD Energie neemt nota van de opmerkingen van vertrouwelijke marktspeler 1.

De primaire functie van het CRM is inderdaad het waarborgen van de bevoorradingszekerheid. De AD Energie wil echter de aandacht van vertrouwelijke marktspeler 1 vestigen op de duurzaamheid en geleidelijke decarbonisatie die inherent zijn aan het CRM, en met name aan de langetermijninvesteringen in een koolstofarm en duurzaam elektriciteitssysteem.

Bovendien blijft het CRM een vorm van staatssteun en volgens de nieuwe richtsnoeren inzake staatssteun voor klimaat, milieubescherming en energie (CEEAG) voor 2022 acht de AD Energie het relevant om in het CRM geïntegreerde koolstofarme trajecten op te stellen.

De snelheid van de overgang in traject 3 en 4 wordt in twijfel getrokken door vertrouwelijke marktspeler 1. De AD Energie ziet deze moeilijkheid, maar gasgestookte centrales die in de huidige context geen toegang meer hebben tot het MRC, zullen in het EOM capaciteit kunnen leveren. De huidige aanpak van de AD Energie bestaat erin de toegang tot het MRC te beperken voor technologieën die volgens de resultaten van de vorige prekwificatie te vervuilend zijn.

Wat het concurrentievermogen van de Belgische centrales ten opzichte van buitenlandse centrales betreft: zoals besproken in de raadplegingstekst in deel 3, §2, blijven de ambities van de voorgestelde trajecten (met name trajecten 3 en 4) minder ambitieus dan die van Frankrijk, de tweede grootste exporteur van capaciteit in België. De AD Energie herinnert ook vertrouwelijke marktspeler 1 eraan dat voor buitenlandse capaciteitshouders die aan het CRM deelnemen, dezelfde voorwaarden gelden als voor nationale capaciteitshouders.

Ten slotte ontslaat het beginsel van technologische neutraliteit van het CRM capaciteitshouders niet van de verplichting te streven naar het geleidelijk koolstofvrij maken van hun technologieën. Elke technologie waarmee capaciteit kan worden aangehouden kan een kandidaat zijn voor het CRM, maar de oude gasgestookte centrales die deelnemen aan het CRM moeten werken aan de neutraliteitsdoelstellingen - via modernisering, inclusief CCS.

De AD Energie neemt nota van de bezorgdheid over de beschikbaarheid van groen gas en infrastructuur (backbone) voor waterstof. Deze technologieën evolueren echter snel en de overheid ondersteunt en faciliteert momenteel deze evolutie. Momenteel wordt een nationaal investeringsplan ter zake overwogen.

De AD Energie heeft besloten een aanbesteding uit te schrijven om het meest efficiënte traject voor de verlaging van de CO₂-drempels vast te stellen, rekening houdend met de antwoorden op de raadpleging, waaronder de antwoorden van betrokken marktspelers zoals vertrouwelijke marktspeler 1.

2.8 Vertrouwelijke marktspeler 2

De voorstellen voor de trajecten zijn onevenwichtig: ze zijn uitsluitend gericht op klimaatdoelstellingen en gaan voorbij aan de gevolgen voor de bevoorradingszekerheid en de betaalbaarheid. De voorgestelde trajecten zijn te ambitieus, onrealistisch en onaanvaardbaar en houden geen rekening met de geopolitieke omstandigheden van de huidige elektriciteitsmarkt.

Volgens hen sluiten de voorgestelde trajecten bestaande eenheden onmiddellijk uit van deelname aan het CRM, hetgeen leidt tot de geleidelijke sluiting van deze bestaande eenheden.

Volgens hen zou het vervangen van capaciteit die de markt verlaat door nieuwe capaciteit een enorme uitdaging zijn gezien i) de hogere vraag als gevolg van de elektrificatie, ii) het feit dat er meer dan 1,5 GW aan capaciteit nodig is in de Y-1 veilingen en iii) het beperkte aantal en de moeilijkheidsgraad van projecten voor grote eenheden.

Volgens hen zullen de strengere emissiedrempels in België dan in andere landen de Belgische elektriciteitscentrales benadelen, waardoor hun "misgelopen geld" en uiteindelijk de kosten van het CRM zullen toenemen.

Volgens hen blijft, bij gebrek aan een kosten-batenanalyse, de mate waarin de Belgische elektriciteitssector de CO₂-emissies effectief kan verminderen onduidelijk, aangezien bestaande eenheden die als flexibele back-upsystemen met beperkte bedrijfsuren werken, waarschijnlijk zullen worden vervangen door nieuwe efficiënte centrales met gecombineerde cyclus die als basislast voor de Europese markt werken.

Volgens hen laten de onzekerheid over de beschikbaarheid van technologieën en het gebrek aan zicht op de ontwikkeling van de beschikbare infrastructuur dergelijke ambitieuze trajecten in dit stadium niet toe. Volgens hen moet de overheid een duidelijk traject ontwikkelen en volgen om de vereiste infrastructuur voor waterstofvoorziening of CO₂-transport en -opslag tot stand te brengen.

De elektriciteitssector, die reeds onder het ETS valt, moet in zijn geheel worden bekeken, met name wat betreft de ontwikkeling van hernieuwbare energie, vraagbeheer en opslag.

Zij stellen voor opnieuw een jaarlijkse emissiegrenswaarde in te voeren die gebaseerd is op de specifieke emissie. Het traject moet worden gerechtvaardigd door een grondige kosten-batenanalyse waarbij zowel met duurzaamheid als met betaalbaarheid en SoS rekening wordt gehouden. Ook is een duidelijke toezegging van de overheid nodig met betrekking tot het regelgevingskader, de vergunningen, de beschikbaarheid van waterstof- en CO₂-infrastructuur en de beschikbaarheid van concurrerend geprijsde waterstof-/biobrandstofvoorziening en CO₂-compensatie.

2.8.1 Antwoord van de AD Energie

De AD Energie neemt nota van de opmerkingen van vertrouwelijke marktspeler 2. Sommige van de argumenten zijn relevant, maar de AD Energie wil bepaalde elementen in de raadplegingstekst benadrukken die niet lijken te zijn genoemd door vertrouwelijke belanghebbende 2. De voorgestelde trajecten houden rekening met de huidige energiecontext, met de wens om geleidelijk onafhankelijk te worden van Russisch gas, de doelstellingen van het Europese FitFor55-plan en de door het Federaal Planbureau voorgestelde trajecten. Bovendien liggen de meest ambitieuze doelstellingen (trajecten 3 en 4) onder de doelstellingen van de door Frankrijk uitgeschreven aanbesteding 2023-2029. De door de AD Energie uitgeschreven aanbesteding zal het mogelijk maken te bepalen welke invloed het gekozen traject heeft op de buitenlandse concurrentie en in hoeverre een ambitieuzer traject België in staat zou stellen zich aan te passen aan de door de exporterende grensstaten ingezette inertie.

Andere recente factoren in verband met de raadpleging moeten in aanmerking worden genomen: het TRITON-project, de oorlog tussen Rusland en Oekraïne en de veroudering van het Franse nucleaire park. Deze nieuwe elementen zouden veeleer een geleidelijke en duurzame overgang naar een koolstofneutraal Belgisch energiepark bevorderen.

De AD Energie neemt ook nota van de gedeeltelijke belangstelling voor een mogelijk traject 5 dat in de raadplegingstekst wordt voorgesteld. De door de AD Energie uitgeschreven aanbesteding zal ervoor zorgen dat de vragen in verband met de ontwikkeling van dit traject worden beantwoord. Het voorstel van vertrouwelijke marktspeler 2 zal op dezelfde wijze in aanmerking worden genomen als dat van de andere marktspelers met afwijkende meningen die om een ambitieuzer traject vragen.

3 Conclusie

Ingevolge zijn besluit van 23 december 2021 om de invoering van een duurzaam, koolstofvrij energiesysteem tegen 2050 te ondersteunen, heeft de Ministerraad op 18 maart 2022 de Minister van Energie op 18 maart 2022 opgedragen te onderzoeken of de CO₂-emissielimieten in de MRC-veilingen kunnen worden verlaagd.

In deze context heeft het de AD Energie van de FOD Economie, KMO, Middenstand en Energie, na een eerste reflectie over deze opdracht, vijf trajecten voorgesteld om in 2050 een emissieloze drempel te bereiken.

De AD Energie heeft geconstateerd dat de meningen van de marktdeelnemers over het tempo waarin de emissiegrenswaarden moeten worden verlaagd, sterk uiteenlopen. De producenten zijn voorstander van een traject dat gebaseerd is op een vermindering per tijdsfase, waardoor zij gemakkelijker rekening kunnen houden met ontwrichtende technologische ontwikkelingen. Sommige marktspelers vinden dat een restrictiever traject dan de door de AD Energie geanalyseerde trajecten moet worden uitgevoerd, terwijl andere integendeel van mening zijn dat het opleggen van een te snel traject voor de vermindering van de CO₂-emissies aanzienlijke risico's voor de bevoorradingszekerheid met zich meebrengt en de kosten verhoogt.

Vervolgens blijkt dat deze eerste reflectie van de AD Energie van de FOD Economie bijkomende analysepunten vereist om te beslissen over het traject dat definitief moet worden uitgevoerd in het kader van het CRM en om de politieke doelstelling van koolstofneutraliteit tegen 2050 volledig te kunnen naleven.

De AD Energie neemt nota van de bereidheid van de verschillende belanghebbenden om het Belgische energiepark groener te maken. In dit compositiewerk lijkt de snelheid van het decarbonisatietraject van de aan het CRM deelnemende capaciteitshouders centraal te staan.

Daarom heeft de AD Energie een aanbesteding uitgeschreven met als doel door een opdrachtnemer (al dan niet in de raadplegingstekst verkend) een traject te laten bepalen dat definitief in het CRM moet worden uitgevoerd. Dit traject zal erop gericht zijn tegemoet te komen aan de eisen van de decarbonisatiedoelstellingen van het Belgische energiepark, maar ook aan de bezorgdheid van de producenten over de punten concurrentievermogen, investeringen en haalbaarheid die in de reacties op de raadpleging worden genoemd.

Dit nieuwe contract heeft dus tot doel de punten te behandelen die in de eerste analyse van de AD Energie ontbraken/moesten worden uitgediept, zoals: een grondige screening van de overwogen initiatieven, een becijferd voorstel voor traject 5, een analyse van de technische haalbaarheid en de kosten-batenverhouding van de uitvoering van alle in de raadplegingsnota van de AD Energie genoemde trajecten en van elk ander traject dat door de laureaat van de aanbesteding als overtuigend wordt beschouwd.